

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 75600/13

Mehmet ÖRGEN / Türkiye

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Helen Keller,

Paul Lemmens,

Robert Spano,

Jon Fridrik Kjølbro

ve *İkinci Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla, 13

Kasım 2014 tarihinde, Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi (İkinci Bölüm), yukarıda belirtilen 18 Kasım 2013 tarihinde sunulan başvuruyu dikkate alarak, gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Mehmet Örgen, T.C. vatandaşı olup 1963 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde, görevini İstanbul'da icra eden Avukat İ. N. Tezel tarafından temsil edilmiştir.

2. Davanın kendine özgü koşulları, başvuranın ifade ettiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Başvuranın Tutuklanması ve Hakkında Açılan Ceza Davası

3. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2010 yılında, tümü Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu subay ve memurlardan oluşan, *Balyoz* (Fransızcası "la masse" veya İngilizcesi "*sledgehammer*") olarak adlandırılan bir suç örgütünün birçok sözde üyesine karşı ceza soruşturması başlatmıştır. Savcılık, söz konusu üyeleri, 2002 ve 2003 yıllarında seçilmiş hükümeti zorla devirmeyi amaçlayan askeri bir darbe planına katılmakla suçlamıştır ki bu eylem, olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan eski Ceza Kanunu'nun 147. maddesi tarafından öngörülen bir suçtur (*Balyoz Davasına* ilişkin detaylar ve eylem planları için bk. *Doğan/Türkiye*(kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 28484/10, 10 Nisan 2012 ve *Çakmak/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 58223/10, 19 Şubat 2013).

4. Başvuran, 27 Mayıs 2011 tarihinde gözaltına alınmıştır. Cumhuriyet savcısı tarafından, *Balyoz* operasyonları hakkında ifadesi alındıktan sonra başvuran, aynı gün içerisinde serbest bırakılmıştır.

5. İstanbul Savcılığı, 16 Haziran 2011 tarihli iddianameyle, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, eski Ceza Kanunu'nun (Bakanlar Kurulu'nu

zorla devirme teşebbüsünü önleyen) 61. maddesiyle birlikte 147. maddesine dayanarak, başvuranın da aralarında bulunduğu birçok kişi aleyhinde ceza davası açmıştır.

6. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Temmuz 2011 tarihinde, savcının talebi üzerine başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

7. Başvuran, serbest bırakılmak için birçok defa Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur. Başvuran, esasen kendisi aleyhinde ileri sürülen suçlamaları destekleyen dijital belgelerin, birçok ordu mensubunu suçlamak ve ihraç etmek amacıyla, aslında bütün belgelerden uydurulmuş veya sahte olduklarını ileri sürmüştür. Başvuran, suç ortaklarıyla birlikte, iddianameye dayanak olarak savcılık tarafından sunulan delil unsurlarının geçerli olmadığını göstermek amacıyla, Ağır Ceza Mahkemesi'ne karşı-bilirkişi raporları sunmuştur.

8. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, savcı görüşünü dikkate alarak, mevcut delillerin durumuna, başvurana atılı suçların niteliğine ve hakkındaki kuvvetli şüphelerin bulunmasına dayanarak, yapılan başvuruları reddetmiştir.

9. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Eylül 2012 tarihinde, *Balyoz Davası* ile ilgili kararını vermiş ve Eski Ceza Kanunu'nun 61. maddesi ile birlikte 147. maddesi gereğince, diğer sanıklarla birlikte başvuranı, on sekiz yıl ağırlaştırılmış hapis cezasına çarptırmıştır.

10. Yargıtay, 9 Ekim 2013 tarihli kararıyla İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına karşı yapılan itirazı reddetmiştir.

2. *Anayasa Mahkemesi'ne Sunulan Başvuru*

11. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Anayasa Mahkemesi, 18 Haziran 2014 tarihli kararıyla, başvuranın ve suç ortaklarının tutukluluk halinin, ilk derece mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararıyla birlikte 21 Eylül 2012 tarihinde, yani bireysel

başvuru hakkının yürürlüğe girdiği tarihten önce sona erdiği kanısına varmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, kendisinin zaman yönünden (*ratione temporis*) yetkisiz olduğu gerekçesiyle tutukluluk süresine ilişkin şikâyeti reddetmiştir. Buna karşılık olarak, Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 36. maddesi tarafından öngörülen adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi, bu bağlamda, öncelikle savunma tarafından sunulan karşı-bilirkişi raporlarının Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dikkate alınmadığının ve bu hususta gerekçe gösterilmediğinin altını çizmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, söz konusu davanın anahtar ismi olan iki kişinin, H.Ö. ve A.Y.'nin, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tanık olarak dinlenmiş olması gerektiğini tespit etmiştir.

13. Anadolu 4. Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi'nin kararına dayanarak, 19 Haziran 2014 tarihinde başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir. Ayrıca Anadolu 4. Ağır Ceza Mahkemesi, ilgili aleyhinde açılan ceza davasının yenilenmesine, bu yargılamaya ilişkin ilk duruşmanın 3 Kasım 2014 tarihinde gerçekleştirilmesine karar vermiştir.

ŞİKÂyetLER

14. Başvuran Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürerek, Sözleşme'ye uygun olmayan bir şekilde, kendisine göre cezai bir suç işlediğine dair suçlanması için makul nedenler bulunmaksızın yakalanarak tutuklanmasından şikâyet etmektedir.

15. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasını ileri sürerek, kendisine göre aşırı uzun olan tutukluluk süresinden şikâyet etmektedir. Başvuran ayrıca, tutukluluk halinin devamı kararına yerel mahkemeler tarafından gösterilen gerekçelerin yetersizliğinden şikâyet etmektedir.

16. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrasını ve 13. maddesini ileri sürerek, tutukluluk halinin devamı kararına itiraz edebileceği etkin bir başvuru yolunun bulunmamasından şikâyet etmektedir.

17. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde adil yargılanma hakkından mahrum bırakıldığını iddia etmektedir. Bu bağlamda başvuran, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'ni, savunma haklarına riayet etmeksizin bir yargılama yürütmekle suçlamaktadır.

18. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 14. maddesinin genel anlamda ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'nin 5. Maddesinin 1., 3. ve 4. Fıkralarının İhlal Edildiği İddiası Hakkında

19. Başvuran, yakalandığı ve tutuklandığı sırada, ceza gerektiren bir suç işlediği gerekçesiyle suçlanması için makul nedenler olduğuna dair hiçbir delil unsurunun bulunmadığını ileri sürmektedir. Başvuran, kendisine göre hakkaniyete uygun olmayan bir ceza davası çerçevesinde tutuklu bulundurulmasının, özgürlük ve güvenlik haklarına ihlal teşkil ettiğini eklemektedir. Başvuran ayrıca, tutukluluk süresinden ve yerel mahkemelerin ileri sürdüğü, tutuklu bulundurulmasını haklı gösteren gerekçelerin yetersizliğinden şikâyetçidir. Başvuran son olarak, Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrası ve 13. maddesi açısından, tutukluluk haline itiraz edebileceği etkin bir başvuru yolu bulunmadığından da şikâyet etmektedir.

Mahkeme, davanın olay olgularının hukuki değerlendirmesinde yetkili bir merci olması dolayısıyla (*Glor/İsviçre*, No. 13444/04, § 48, AIHM

2009), bu şikâyetlerin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1., 3. ve 4. fıkraları açısından incelenmeleri gerektiği kanısındadır.

20. Mahkeme, başvuranın 21 Eylül 2012 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından suçlu bulunduğunu ve eski Ceza Kanunu'nun 61. maddesiyle birlikte 147. maddesi uyarınca, aynı mahkeme tarafından on altı yıl ağırlaştırılmış hapis cezasına çarptırıldığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla başvuranın hakkında hüküm verilmeden önce geçirdiği tutukluluk süresi, söz konusu tarihte, yani mevcut başvurunun sunulmasından altı ay önce sonlanmıştır. Aslında başvuranın, Ağır Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet kararından sonra geçirdiği tutukluluk süreci, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi bakımından haklı gösterilmiştir.

21. Dolayısıyla başvuranın Sözleşme'nin 5. maddesinin 1., 3. ve 4. fıkralarına ilişkin şikâyetlerinin sunulması için geç kalınmıştır ve bu şikâyetlerin Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmeleri gerekmektedir.

B. Sözleşme'nin 6. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Hakkında

22. Diğer taraftan başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin de birçok bağlamda ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Başvuran öncelikle, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi hâkimlerinin bağımsız ve tarafsız olduklarını ispatlamadıklarından, savunmasını hazırlaması için gerekli olan zamanın ve kolaylıkların kendisine verilmediğinden ve lehinde delil unsuru sunma olanağından mahrum edildiğinden şikâyet etmektedir.

23. Mahkeme, başvurana karşı açılan ceza davasının, Anayasa Mahkemesi ve Anadolu Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararların ardından, ilk derece mahkemesi önünde halen derdest olduğunu tespit etmektedir. Mahkeme, başvuran hakkında verilmiş nihai bir mahkûmiyet

kararı bulunmadığından, başvurana karşı açılan davayı tamamıyla inceleyecek durumda değildir.

24. Dolayısıyla, başvuran, yerel mahkemeler önünde sürdürülen davanın güncel durumunda Sözleşme'nin 6. maddesinin hükümlerinin ihlal edildiğinden şikâyetçi olamaz. Bununla birlikte, şayet başvuran, kendisine karşı açılan ceza davası sonucunda halen iddia ettiği ihlallerden mağdur olduğu kanısındaysa, Mahkeme'ye yeniden başvurması mümkündür. Zira başvurunun bu kısmı, olması gerekenden erken sunulmuştur (diğerleri arasında bk., *Çakmak/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 58223/10, § 70, 19 Şubat 2013).

25. Dolayısıyla başvurunun bu kısmının da, Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

C. Sözleşme'nin 14. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Hakkında

26. Başvuran, Sözleşme'nin 14 maddesinin genel anlamda ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

27. Mahkeme, kendisine sunulan unsurların tümünü dikkate alarak ve ileri sürülen iddiaların tanınması konusunda yetkisi bulunduğu ölçüde, başvuranın şikâyetine dayanak göstermeksizin, iddialarını çok genel bir şekilde sunduğunu tespit etmektedir.

28. Dolayısıyla başvurunun bu kısmı, Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan